

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Kalasha i Danmark

 Af [Peter Bakker](#) 3. januar 2010 • I kategorien [Enkeltprog](#)

 – *Hvem er du, og hvorfor er du i Danmark?*

 Mit navn er [Taj Khan Kalash](#). Jeg er indfødt [kalasha](#).

Vi er ikke mere end 4.000 mennesker. Vi er det sidste indoeuropæiske folk der stadig eksisterer, der har beholdt deres før-islamiske religion. Kalashaerne lever i Hindukush-bjergene i det vestlige Himalaya, i grænseområdet mellem Afghanistan og Pakistan.

Jeg er involveret i projekter vedrørende alfabetisering af truede sprog, og jeg laver dokumentarfilm. Derudover er jeg aktivist for indfødte kulturer som kalasha. Jeg har en kandidatuddannelse i menneskerettigheder.

Jeg er inviteret til Danmark af [Svend Castenfeldt](#), som arbejder på publikationen af tredje del af Halfdan Siigers værk om kalasha, og jeg er en af redaktørerne.

 – *Hvem er Halfdan Siiger?*

Halfdan Siiger 1911-1999 (Foto: Aarhus Universitet)

Halfdan Siiger var etnograf, den første danske etnograf der har besøgt vores kalasha-stamme og boede hos dem. Han [døde](#) for 10 år siden. Han har dokumenteret kalashaernes tro, ceremonier, ritualer, sproglige og historiske data. Han skrev tre akademiske bøger om bjergkulturer i Himalaya. Han underviste i teologi and etnografi på Aarhus Universitet. De første dele af hans værk er publiceret, de handlede om andre stammer. Men den tredje del om vores folk er aldrig blevet trykt.

Det er min opgave at transskribere de fonetiske og sproglige data som citeres i bogen på kalashasproget og nabosprogene, og oversætte dem korrekt til engelsk. Derudover bidrager jeg med mit kendskab til kalasha-samfundet for at forklare Siigers tekst.

 – *Hvornår var Siiger hos kalasha-folket?*

Han var i

Kalasha-dalene [sidst i 1940'erne](#). På det tidspunkt var der et uafhængigt kongerige, [Chitral](#), under britisk overhøjhed. Siiger var deltager i den [Tredje Danske Ekspedition til Himalayafolkene](#). Han havde fået speciel tilladelse af Chitrals konge til at lave sin etnografiske forskning i de dale som var forbeholdt kalashaerne den gang.

Hans værk har ikke kun historisk værdi, det er også forbundet med den realitet at området er del af det nuværende Pakistan. Kalasha-folket er truet på deres eksistens, både religiøst, kulturelt og sprogligt.

 – *Hvem er kalasha-folket?*

Kalasha-folket er oprindelige beboere af Hindukush i Himalayabjergene. Fysisk ser de fleste meget nordiske ud. Mange af dem har nordiske og mediterrane træk som blå øjne, lys og lysebrun hudfarve og lyst hår. Genetisk er kalashaerne faktisk en fuldstændigt adskilt gruppe. Baseret på disse træk, har den norske lingvist [Georg Morgenstierne](#) hævdet at kalasha-folket var de første der ankom til disse områder fra Europa for måske 5000 år siden. Morgenstierne skrev:

"Kafirs of the Hindu Kush are Aryan tribes as they are the only Indo-Europeans who have preserved an illiterate paganism, relatively uninfluenced by higher religions ...anthropologically they vary much, more or less 'Nordic' types occur but also

Taj Khan Kalash er i Danmark indtil 16. januar

Chitral i Nordpakistan (Kort: Wikimedia)

Seneste sprognyheder

4/5	Sprogforskerne fandt en skat i skoven politiken.dk
27/4	Lille indsats styrker småbørns sprog www.dr.dk
26/4	Lad os komme det danske 'jantekomma' til livs politiken.dk
23/4	Ud med sproget - Berlingske Mener www.b.dk
20/4	Unikt runefund i centrum af Odense videnskab.dk
4/1	John Holm, Pioneer in Linguistics, Dies at 72 www.nytimes.com
10/8	Young women, give up the vocal fry and reclaim your strong female voice www.theguardian.com
20/5	Bill Funding Native Language Programs Passes mtpr.org
17/5	Sounds Of The Pilbara II: Songs In Language finishes recording - WAM - West Australian Music wam.org.au
13/5	Seven US Senators Introduce Bill to Promote Preservation of American Indian Languages - Native News Online nativenewsonline.net

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Enkeltprog'

Gagauzerna, en folkspillra med förnyad status
 Kelterne – Europas indianere
 Usbekisk arabisk – et besøg i landsbyen Jogari
 Moldavisk

Nye kommentarer

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?
 Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish
 Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet
 Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
 Monica Scheuer til Jødiske efternavne
 jane til Jødiske efternavne
 InglÉS til Sprogene i Mozambique
 Birgit Eggert til Hvad er der blevet af Maren?
 Grethe Movsing til Hvad er der blevet af Maren?
 Henrik Klindt-Jensen til Ded borrihjolmska måled

Artikler om

(Foto: Taj Khan Kalash)

Alpine and among the Kalasha, Australoid types." (G. Morgenstierne, The Kafirs of Hindu Kush, Proceedings of

Societies, School of oriental Studies, p. 3.)

En anden dominerende teori siger at kalashaernes tro viser religiøse overensstemmelser med klassisk græsk tro med dets Panteon af guder. Man har identificeret græsk indflydelse på kalasha-musik, dans, værktøj, tøj, vinproduktion. Både ældre kalashaer og vestlige historikere har forbundet disse ligheder med Aleksander den Store, der var i området for næsten 2500 år siden.

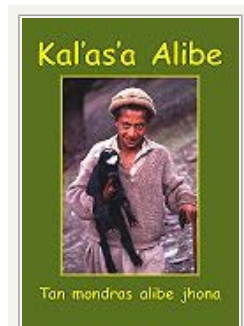
Her er hvad kalasha-stammehistoriker Kazi Khosh Nawaz [fortalte](#) antropologen Michael Wood (*In the Footsteps of Alexander the Great*, BBC Books, p. 8).

Long long ago, before the days of Islam, Sikandar e Aazem came to India. The Two Horned one whom you British people call Alexander the Great. He conquered the world, and was a great man, brave and dauntless and generous to his followers. When he left to go back to Greece, some of his men did not wish to go back with him but preferred to stay here. Their leader was general called Shalac shah. With some of his officers and men, he came to these valleys and took local women, and here they stayed.

Moderne DNA-forskning har vist at kalashaerne har deres egen unikke DNA-profil. Vi er forskellige fra vores naboer i Sydasien.

– *Hvad er kalasha-sproget, og hvordan er det forbundet med kalasha-kulturen?*

[Kalasha-sproget](#) er en identitetsmarkør for kalasha-folket og et aspekt af deres kultur. Det er et indoeuropæisk sprog af den [dardiske](#) gruppe. Det har udelukkede været et talt sprog indtil for nylig. Først i de sidste 10 år har folk prøvet seriøst at dokumentere kalasha-sproget og kulturen.

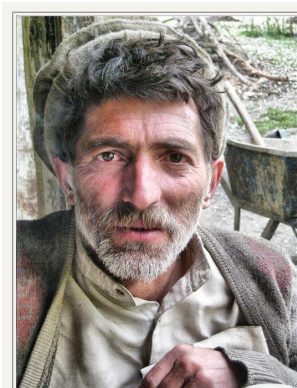

Kalasha ABC

Der er blevet udviklet et skriftsprog. Jeg var involveret i organiseringen af [den første konference](#) om kalashas skriftsprog i 2000. Kalashaerne måtte vælge mellem den arabisk-persiske skrift og det latinske alfabet. De var enstemmig for det latinske. Men det er bare begyndelsen. Hidtil har vi kun kunnet producere en [ABC](#).

Når et sprog dør, så dør kulturen. Derfor er beskyttelsen af sproget ligeså vigtig som kulturen, da det ene ikke kan eksistere uden det andet.

Materialer indsamlet af danske forskere er meget vigtige, da jeg vil bruge dem til at lave nye bøger der kan bruges til alfabetisering.

(Foto: Taj Khan Kalash)

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark **Dansk** Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk **Ord**

ordbøger ordforråd **oversættelse** Plansprog religion

romanske sprog **RUSSISK** Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort **Sprogpolitik** sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk **Udtale**

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	Bogstavlyd
juli 2012	Dansk sprognævn
juni 2012	Den danske ordbog
maj 2012	Dialekt.dk
april 2012	dk.kultur.sprog
marts 2012	Korpus.dk
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
januar 2012	Ordbog over det danske sprog
december 2011	Ordned. Dansk sprog i ordbøger og korpus
november 2011	Sproget.dk
oktober 2011	Svenska Akademien
september 2011	Ø (Schwa.dk)
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	
september 2009	
august 2009	
juli 2009	
juni 2009	

– Der er åbenbart en dyb historisk forbindelse mellem Kalasha og Danmark

Ja, det er utroligt. I Danmark findes verdens største samling af historiske kalasha-objekter af religiøs og kulturel betydning. Der er flere forskere der beskæftiger sig med kalasha her i Danmark end andre steder i verden. Der er to lingvister i København, Jan Heegaard og Ida Mørch der har lavet feltarbejde der og skrevet om det. Der er nogle antropologer i Jylland der laver forskning om kalasha, som Svend Castenfjeldt og [Mytte Fentz](#).

Der er en stor samling af videnskabelig litteratur samlet her i Århus – mere end 40 publikationer om vores lille folk.

– *Hvad håber du at opnå med dit besøg, bortset fra at gøre Siigers bog færdig til udgivelse?*

Jeg håber at få mere opmærksomhed for den farlige situation kalashaerne er i. Lige nu er en græsk frivillig underviser som bor hos os, taget til [fange af Taliban](#). Han var i gang med et Kalasha-museum i dalene.

Det bliver sværere og sværere at forsvare vores kultur under disse omstændigheder. Desuden håber jeg at der er danskere eller danske organisationer der vil sponsorere nye børnebøger på kalasha-sproget.

– *Mange tak. Jeg ønsker dig held og lykke, og jeg vil i hvert fald gerne hjælpe dig.*

Folk der vil i kontakt med Taj Khan Kalash eller støtte hans arbejde, kan kontakte ham via linpb@hum.au.dk. Han er i Danmark indtil 16 januar 2010.

Læs også:

1. [Kiribati](#) Verdenshavens vandstand stiger. Det skyldes som bekendt dels at den globale opvarmning smelter verdens is, dels at vand fylder mere jo varmere det bliver. Nogle steder kan de allerede mærke...
2. [Indien: Når sprog bliver til politik](#) Indien består pt af 28 delstater og syv "territorier". Med 438 indfødte sprog (ifølge ethnologue.org) er landet nr 4 på verdensranglisten, efter Papua Niugini (830), Indonesien (719) og Nigeria (514)...
3. [Et massivt fremstød for persisk](#) I persiske arveord (marg, bar) skrives de korte vokaler normalt ikke, i låneord (diktatur) skrives alle vokaler som lange. Marg bar diktatur, ordret Død over diktatoren, eller på mere afdæmpet...
4. [De arma goterna](#) Wilhelm Marstrands store vægmaleri fra 1866 i Roskilde Domkirke: "Christian IV på "Trefoldigheden" i Søslaget på Kolberger-Heide" i 1644. Det var her "gotens [svenskernes] 'hjælm og hjerne brast'" og kongen...

Tagget med: ABC, Afghanistan, aktuelle sprog, Aleksander den Store, Alfabeter, alfabetisering, arabisk-persisk, Århus, dardiske sprog, etnografi, før-islamisk, græsk, Himalaya, Hindukush, indiske sprog, indoeuropæisk, interview, kalasha, latinsk, Pakistan, persisk-arabisk, person, religion, sprogekort, Taj Khan Kalash, Taliban, truede sprog, video

5 kommentarer

Gunnar Gällmo

3. januar 2010 • 19:39

“Vi er det sidste indoeuropæiske folk der stadig eksisterer, der har beholdt deres før-islamiske religion.”

Förlåt?

Den hinduiska majoriteten i norra Indien är indoeuropisk och har aldrig gått över till vare sig islam eller kristendomen, trots mogulers och britters valde.

De indoeuropeiska folk i sydöstra Europa, som länge löd under turkarna, blev till största delen heller inte islamiserade.

Den zoroastriska minoritet som finns kvar i Iran är också indoeuropeisk.

Svar

Gunnar Gällmo

3. januar 2010 • 23:11

Och inte minst:

Alla inhemska folk i iberiska halvön utom baskerna är indoeuropéer. De levde i sekler under moriskt styre, men deras förislamiska religion – i detta fall kristendomen – fortlevde i högönsklig välmåga.

Svar

Carsten Levin

5. januar 2010 • 12:17

Kære Sprogmuseum, tak for jeres formidable website og vedholdenhed under forhold der garanteret ikke er lette. Kigger forbi hver måned og ser på nyt.

Svar

Casper | Borgerlig bums

20. oktober 2010 • 23:06

Gunnar Gällmo, jeg mener også hinduerne må regnes med. Desuden er der [jeziderne](#) i Irak, som dog af nogle regnes som en blandingsreligion. Zoroastrianismen kan måske også regnes for at være en videreudvikling af indoeuropæisk religion. Dertil kommer så hele kristendommen, som stort set blev udformet af mennesker med indoeuropæisk baggrund og livssyn.

Dine bemærkninger om Spanien og Balkan synes jeg er uvedkommende.

28. oktober er der et arrangement bl.a. om kalasherne i København:

<http://www.facebook.com/event.php?eid=156507167722473>

Filmforedrag om Usbekistan
og bogpræsentation om kalasha-folket

UMIDAS FORBUDTE ØJNE

28. oktober kl. 19-21 indbyder Centralasiatisk Selskab til et indblik i den usbekiske fotograf Umida Ahmedova's billedverden. Fotografen har smukt og poetisk skildret mænds og kvinders liv i sine fotografier – ofte fra landområderne. Den præsentation af Usbekistan gav hende i februar i år en dom 'for bagvaskelse af den usbekiske stat'. Ulla Prien, ...som kender og har besøgt fotografen, viser denne aften billeder og fortæller om en engageret kunstner og hendes skæbne i Usbekistan. Hun bliver suppleret af Alma Bekturganova Andersen, der også kender Umida, samt Muborak Sharipova, som vil fortælle om og vise billeder fra forholdene i Usbekistan.

Læs også artiklen om Umida Ahmedova i dette nummer af Oxus, der udkommer 16. eller 17. oktober. Stedet er Københavns Universitet Amager; præcis møde-lokale og –bygning annonceres senere. Alle er velkomne. Gratis adgang.

Fotograf: Umida Ahmedova.

KALASHA – BJERGFOLKET I HINDUKUSH

På mødet vil Ruben Blædel fra forlaget Rhodos desuden fortælle om tilblivelsen af Mytte Fentz' nye bog "The Kalasha – Mountain People of the Hindu Kush". Bogen sælges på stedet til favorpris.

Svar

Peter Bakker

1. december 2011 • 19:48

Hør et radioprogram, P1, med et interview med Taj Khan Kalash, fra 1. december 2011, her:

<http://www.dr.dk/P1/Alletidershistorie/Udsendelser/2011/11/28092418.htm>

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.